

θαρχίαν τὴν διαταγμένην ἀπὸ τὸν Λυκοῦργον, τὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν τροφὴν τῶν νέων, καὶ τὰ φορέματα τῶν ἀνδρῶν. Εζούσεν αὐτὸς ὁ ἴδιος μὲν ἀπλότητα καὶ ἐγκράτειαν. Η συναναστροφή του ἦτον εὐχαριστία, τὰ ἡθητού εὔπροστήγορα καὶ ἀξιοπρεπῆ, καὶ τῶν μεγάλων προσωπικῶν του προτερημάτων ακούσαινεν ἡ ἐπίρροια ἀπὸ τὴν ὑπόληψιν, ὅτι τὰ συνετά του μέτρα ἔδυνάμωσαν τὴν πολιτείαν^{τὴν πολιτείαν} καὶ οὕτω τὸν κατέσησαν ἀγαπητὸν εἰς τὸν λαον, καὶ μὲλον του τὸν δυνατικὸν καὶ φιλόδοξον χαρακτῆρα.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Οἱ Αχαιοὶ ὄντες ἀθλισαν τὰς προσβολὰς τοῦ Αντιγόνου Γοννάτα, μολονότι ἔκεινος ἐβογύθειτο ἀπὸ τοὺς Αἰτωλοὺς, καὶ ἔδοσαν βοήθειαν καὶ τοὺς ἴδιους Αἰτωλοὺς, ἐναντίον τοῦ Δημητρίου, υἱοῦ τοῦ Αντιγόνου. Η δυναμίς των ἔξαπλώθη ἐπέχεινα τῶν ὁρίων τῆς Επαρχίας. Οπόταν ὁ Δημήτριος ἀκόμη ἐζούσεν, ὁ Λυσιάδας, τύραννος τῆς Μεγαλοπόλεως, παραίτησε θεληματικῶς τὴν κυριαρχίαν τῆς πόλεως ἔκεινης, καὶ τὴν ἔμβασεν εἰς τὴν Αγαῖκὴν συμμαχίαν^{τὴν Αγαῖκὴν συμμαχίαν} καὶ αὐτῇ του ἡ παραίτησις μὲ τὸ νὰ ἔγινεν, εἴτε διὰ πολιτικὴν, εἴτε δι᾽ ἀγάπην τῆς πατρίδος, μάλιστα εἰς ἓνα καιρὸν, ὅπόταν δὲν τὸν ἐγενογχώρει κανεὶς φόβος, ἀντερείφη μὲ τὴν ὑπερβολικὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τοῦ λαοῦ, καὶ μὲ τοὺς συγγοὺς προβιβασμούς του εἰς τὰ πρῶτα ἐπαγγέλματα τῆς Συμμαχίας. Τοὺς 229 πρὸ Χριστοῦ, ὁ Δημήτριος, ἀφοῦ ἐβασίλευσε δέκα γεάνους, ἀπέθανε, καὶ οὕτως ἐσυντρίφη τὸ ὑποστήριγμα, ὃποιο, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο, ἐβαζοῦσε τοὺς τυράννους τῆς Πελοποννήσου, ἐναντίον τῶν Αγαιῶν. Πολλοὶ ὑπήκουσαν σὴν ἀνάγκην τῶν καίρων, καὶ ἐμιμήθησαν τὸ παράδειγμα τοῦ Λυσιάδα, καὶ μεταξὺ τούτων καὶ ὁ Αρισόμαγος, Κυριος τῆς ἰσχυρᾶς πόλεως τοῦ Λογούς.

Οπόταν ἄρχισεν ὁ πόλεμος μὲ τὸν Κλεομένη, οἱ Αχαιοὶ ἐμβασάν εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν ὅλας τὰς Κυθερήσεις τῆς Πελοποννήσου, ἔξαιρουμένων τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν Ηλείων, καὶ μερικῶν Αρκαδίων. Ο πόλεμος ἐκ μέρους τοῦ Σπαρτιάτου Βασιλέως ἐγίνετο μὲ εὐτολμίαν καὶ ἀξιότητα, καὶ αἱ πρῶται του ἔχερατεῖαι ἐσάθησαν ὅλαι εὐτυχισμέναι. Αὐτὸς ἐνίκησε τοὺς Αχαιοὺς πλησίον τοῦ Λυκαίου, βουνοῦ τῆς Αρκαδίας, καὶ τοὺς ἐνίκησεν ἐκ δευτέρου εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μεγαλοπόλεως. Ο Λυσιάδας ἐσκοτώθη εἰς τὸν ὕσερον τοῦτον πόλεμον, καὶ ὅλιγον μετὰ τοῦτο, ὁ Κλεομένης κατέρθιώσε τὴν ἐπανάσασιν εἰς τὴν Λακεδαιμονία. Αὐτὸς ἐπειτα ἐκέρδισε τρίτην καὶ σημαντικωτέραν νίκην πλησίον τῆς Δύμης, μετὰ τὴν ὅποίαν ἐπεριφέρετο κάποιον χαιρὸν χωρὶς νὰ τοῦ ἐναντιόνετο κανεὶς, καὶ ἄλλους κατέπεισε, καὶ ἄλλους ἐσενοχώρει νὰ ἀποσατήσουν ἀπὸ τοὺς Αχαιοὺς, καὶ νὰ ἐνωθοῦν μὲ αὐτόν. Μὲ τὸν τρόπον τοῦτον ἐγίνε κύριος τοῦ Αργούς, καὶ πολλῶν ἄλλων πόλεων, νεωτὶ ἐμβασμένων εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν ἐχθρῶν του, καὶ δὲν ἐσκράτισε τὴν πρόοδον τῶν κατορθωμάτων του, ὥς που δὲν ἔφερε καὶ τὴν Κόρευθον εἰς τὴν συμμαχίαν του.

Τὰ Λακεδαιμόνια σρατεύματα λοιπὸν ἦταν τώρα ἀναμ-
φιβόλως δυνατώτερα, καὶ ἡ δυναμίς των ἦτον πιθανὸν
νὰ αὐξῆσῃ μὲ τὴν ἔνωσιν τῶν δυνάμεων τῆς Αἰτωλίας.
Οθεν ἦτον ἀναγκαῖα εἰς τοὺς Αχαιοὺς κάποια ἔξωτερική
βοήθεια, καὶ ὁ Λαράτος ἐπροεῖδε τὴν ἀνάγκην ταῦτην, καὶ
ἐπροσπάθησε νὰ τὴν ἐπιτύχῃ. Αὐτὸς ἐσοχάζετο, ὅτι ἡ Ελ-
ληνικὴ ἐλευθερία ἐφοβερίζετο τότε περισσότερον ἀπὸ τὴν
Λακεδαιμονία, παρὰ ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἀντὶ νὰ προ-
σπαθήσῃ νὰ ταπεινώσῃ περισσότερον τοὺς Μακεδόνας, ἀγα-
ποῦσε νὰ τοὺς μεταχειρίσθῃ ως μίαν ζυγαριὰν ἐναντίου
τῆς φοβερωτέρας δυνάμεως τῆς Σπάρτης. Εξωμάλιπε λοιπὸν
καυτικὰ τὸν δρόμον τῆς ἀναφλίωσεως μὲ τὸν Αντίγονον,

ὁ ὑπερίσκοπος ἐκυβερνοῦσεν ἐπιτροπῆς τὴν Μακεδονίαν ἐξ ὑνόματος τοῦ Φιλίππου, ἀνηλίκου γιοῦ τοῦ Δημητρίου. Οἱ Αρατοὶ ὅμως δὲν θέλεις νὰ φαίνεται ὁ ἕδιος εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο μὴν ἀπονεκρώσῃ τὴν ἀγδρείαν τῶν Αχαιῶν, εἰὰν ἐδείχνετο τόσον ἀπηλπισμένος γωρίς τὴν ζένην βοήθειαν, ωςε νὰ προσρέξῃ δι' αὐτὴν εἰς τοὺς παλαιοὺς ἔχθροὺς τῆς πολιτείας.

Οἱ Αρκάδιοι ἀργηγοὶ τῆς Θρακίης φατρίας, οἱ ὄποιοι ἐκιστάτηκαν εἰς τὴν θεμελίωσιν τῆς Μεγαλοπόλεως, ἐδιάλεξαν θέσιν δι' αὐτὴν, ὅποια νὰ χρησιμεύῃ, ως ἰσχυρὸς χαλινὸς ἐναντίον τῆς Λακεδαίμονος. Εκείνη, ἐσκέπαζε τοὺς μεγάλους δρόμους, διὰ τῶν ὄποιων σχάτευμα ἡμποροῦσε νὰ κινήσῃ ἀπὸ τὴν Λακωνικὴν, καὶ νὰ ἔμενῃ εἰς τὴν Αρκαδίαν, ἢ τὴν Μεσσηνίαν, καὶ διὰ τοῦτο εἰς κακοὺν πολέμου, τόσον ἡ Λακεδαίμον, κακῶς καὶ οἱ ἔχθροί της ἐπιθυμοῦσαν νὰ τὴν ἐξυσιάζουν. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο, καὶ ἡ γειτονία τους μὲ τὸν ἔχθρὸν, ἐφόρτωσαν τοὺς Μεγαλοπολίτας μὲ μέρος τοῦ πολέμου τούτου περισσότερον ἀφότε τοὺς ἀνήκεν. Αὐτοὶ, ἥτον παλαιόθεν φίλοι μὲ τὴν Κυθέρων τῆς Μακεδονίας, καὶ διὰ τοῦτο ἐσοχάσθησαν, ὅτι ἐὰν ἐπεχειρίζοντο διαπραγμάτευσιν μὲ τὸν Αντίγονον, ἵξειταις τῆς ξεχωριστῆς σεναχωρίας καὶ δυσυγίας ὑποῦ ἐδοκίμαζαν, δὲν θὰ ἔδιδε τὸν ἕδιον κακοφαντισμὸν, ως νὰ προτίρυγετο ἀπὸ τὴν γενικὴν ὁδηγίαν τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ αὐτὴ δὲν θὰ ἐσήμαινε τὴν ἕδιαν δυσπισίαν ως πρὸς τὴν ἔκβασιν τοῦ πολέμου, οὔτε θὰ ἔβαζεν εἰς κίνδυνον τὴν ὑπόληψιν τῆς Συμμαχίας, ἐὰν δὲν ἐπετύχαινε· καὶ ἐὰν ως τὸ ὕστερον ἐφαίνετο, ὅτι οἱ Αχαιοὶ ἡμποροῦσαν νὰ μεταβάλουν τὴν τύχην τοῦ πολέμου μὲ τὰς ἕδιαστων δυνάμεις, αὐτοὶ δὲν θὰ εὑρίσκοντο ὑπόχρεος νὰ προσκαλέσουν τὴν συνεργίαν τῆς Μακεδονίας, ἀν καὶ τὸ παρόν ζῆτυμα τῶν Μεγαλοπολίτῶν γαρισθῇ ἀπὸ αὐτὴν.

Ο Αρατος ἐσυμφώνησε μὲδύω πιτοὺς φίλους του, Μεγαλοπολίτας, δτι αὐτοὶ νὰ προβάλουν τὸ σάλαιμον μιᾶς πρεσβείας πρὸν τὸν Αντίγονον, ἔφθανε μόνον νὰ λάβουν εἰς τοῦτο καὶ τὴν γνώμην τῷ· Αγαιῶν. Τὸ ψήφισμα ἐπεκυρώθη, καὶ ἔκεινοι ὅποι τὸ ἐπρόβαλαν ἐδιορίσθησαν νὰ πηγαίνουν ως πρέσβεις, πρῶτον μεν εἰς τὴν Συνέλευσιν τῶν συμμάχων, καὶ ἔπειτα, ἀφοῦ ἐλάχισταν τὴν ἄδειαν, εἰς τὸν ἐπιτροπικὸν Κυβερνήτην τῆς Μακεδονίας. Η ἄδεια ἐδόθη, καὶ οἱ Πρέσβεις ἐπῆγαν εἰς τὴν ὑπουργίαν τους. Οταν αὐτοὶ, ἐπαρρησιάσθησαν εἰς τὸν Αντίγονον, ἐτελείωσαν μὲ συντομίαν τὴν παραγγελίαν τους, κατὰ τὴν καθοδήγησιν τῶν Μεγαλοπολιτῶν, καὶ ἀκολούθως ἐξῆγησαν τὰς σκέψεις τοῦ Αράτου, καὶ ἀπέδειξαν τοὺς κινδύνους, ὅποι ἐπρεπε νὰ φιθοῦνται καὶ ἡ Ελλὰς, καὶ ἡ Μακεδονία, ἐὰν τὸ φιλάρπαγον τῶν Αἰτωλῶν ἐνώνετο μὲ τὸ φιλόδοξον τοῦ Κλεομένους. «Ἐως ὅποι, (ἔλεγαν αὐτοὶ), οἱ Αἰτωλοὶ ἔτεκαν τῆσυχοι, οἱ Αχαιοὶ τῆμποροῦσαν νὰ βασάζουν τὸν πολεμὸν ἐναντίον τοῦ Κλεομένους. Εὰν ὅμως οἱ Αχαιοὶ νικηθοῦν, καὶ οἱ ἐχθροί των ἐνωθοῦν μὲ τοὺς Αἰτωλοὺς, τότε θὰ εἶναι ἀναγκαῖα ἡ βοήθεια τῶν Μακεδόνων, καὶ ὁ Αράτος θὰ φανερώσει τὴν ἀρμοδίαν ὡραν πότε νὰ δοθῇ ἡ βοήθεια, καὶ θὰ προβάλῃ ἔκεινας τὰς ὑποσχέσεις, ὅποι θὰ εὐχαριστήσουν ἀμοιβαίως καὶ τὰ δύω μέρη, διὰ τὰς γινομένας εὐεργεσίας.» Τὰ προβλήματα αὐτὰ ἔγιναν εὐχαρίστως δεκτὰ, καὶ ὁ Αντίγονος ἔγραψε πρὸς τὸν λαὸν τῆς Μεγαλοπόλεως, καὶ τοῦ ἐφανέρωσεν, δτι θὰ ἔρχετο εἰς βοήθειάν του, ἐὰν τοῦτο τὸ ἔτεργαν καὶ οἱ Αχαιοί.

Εἰς τὴν ἀκόλουθον σύναξιν τῶν Συμμάχων, οἱ Μεγαλοπολίται ἐπρόβαλαν νὰ ἐμβάσουν μέσα τὸν Αντίγονον, καὶ τὸ πρόβλημάτους ἔγινεν ἀπὸ ὅλους δεκτόν. Τότε ὁ Αράτος ἐσηκώθη καὶ ἐπαίνεσε τὸ φέρσιμον τῆς πρεσβείας, καὶ εἶπεν, δτι τίκουσε μὲ εὐχαρίστησιν τὴν καλὴν διαθεσιν

τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας. Πρὶν ὅμως προχωρήσουν εἰς τὰ πράγματα, αὐτὸς ἐδιδε γνώμην εἰς τοὺς Αγαῖους νὰ δοκιμάσουν καὶ ἄλλην μίαν φορὰν τὴν ἴδιαν τους δύναμιν, καὶ νὰ μὴ ζητήσουν βοηθειαν ἀπὸ τοὺς φίλους, ὃς που οἱ ἕδιοι δὲν χάσουν τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ νικήσουν μόνοι. Η γνώμη του ἐνεκρῶνται, καὶ τὸ πρᾶγμα ἔμεινεν οὕτως, ὃς που οἱ Αγαῖοι σενοχωρηθέντες ἀπὸ τὸν γαλασμὸν ὃποι ὑπέφεραν πλησίον τῆς Δύμης, ἐπρόστρεξαν πάραυτα εἰς τὸν Αντίγονον. Χπῆρεν ἀκόμη μιὰ περίσασις ὃποι ἔβαζεν ἐμπόδιον εἰς τὸ χλεισμὸν τῆς συνθήκης καὶ αὐτὴ προήρχετο, ἐπειδὴ ὁ Αντίγονος ἤζητοῦσε νὰ δοθῇ εἰς τοὺς Μακεδόνας ἡ φρουρὴ τῆς Ακροκορίνθου, ἢ ὃποια ἐξάθη ἦδη παραμένη ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας καὶ εύρισκετο εἰς τὰ χέρια Αγαῖκῆς ορευρᾶς νὰ τὴν φυλάττῃ· καὶ ἡ ὃποια δὲν ἤμποροῦσε νὰ περάσῃ εἰς ἄλλον, χωρὶς νὰ πατηθῇ ἡ πίσις τοῦ λαοῦ τῆς Κορίνθου. Οἱ Κορίνθιοι ὅμως διέλυσαν τὴν δυσκολίαν, ἀποστήσαντες ἀπὸ τὸν Κλεομένη, καὶ οὕτως οἱ Αγαῖοι παρέδοσαν τὴν Ακρόπολιν εἰς τὸν Αντίγονον.

Ο Κλεομένης, ἀκούωντας ὅτι οἱ Αγαῖοι ἐσυμμάχησαν μὲ τὴν Μακεδονίαν, ἐπικες τὸν Ισθμὸν, μὲ σκοπὸν νὰ τοὺς ἔναντιωθῇ τὸ πέρασμα. Οἱ Αἰτωλοὶ ἔκαμαν προτέτι γνωστὸν εἰς τὸν Αντίγονον, ὅτι ἐὰν ἔκεινος ἔμβαινεν εἰς τὰς Θερμοπύλας, αὐτοὶ ἐπρεπε νὰ τοῦ ἀντιστρθῶν μὲ τὰ ὅπλα. Εκεῖνος ὅμως ἐπροχώρησε διὰ τῆς Θεσσαλίας καὶ Εύβοίας ἕως εἰς τὸν Ισθμόν. Εἰς τὸ μεταξὺ τοῦτο, Αριστοτέλης ὁ Αργεῖος, καὶ ἀργυρὸς τῆς φιλικῆς φατρίας τῶν Αγαῖων, ἔκινησεν ἐπανάστασιν ἐναντίον τῶν φίλων τοῦ Κλεομένους, οἱ ὃποῖοι ἦτον τότε οἱ κύριοι τῆς Κυθερογέσεως. Οἱ Αγαῖοι ἔζειλαν σράτευμα εἰς τὸ Αργος νὰ τὸν βοηθήσουν, καὶ ὁ Κλεομένης ἀνεχώρησε παρομοίως ἀπὸ τὸ εἰς τὸν Ισθμὸν σρατόπεδόν του, καὶ ἐπῆγεν εἰς βοηθειαν τῶν φατριασῶν του. Εγίνε λοιπὸν μάγη πεισματώδης μέσα εἰς τὴν πόλιν εἰς

τὸν ὕπερον ὅμως ὁ Κλεομένης ὑπεχρεώθη νὰ τραβιχθῇ, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Σπάρτην. Οἱ Αργεῖοι ἔσανεμβῆκαν εἰς τὴν Αγαῖκήν Συμμαχίαν· τὸν δὲ Αρισόμαχον, τὸν προτητερινόν τους τύραννον, ἀφοῦ παραιτήθη τὴν τῆγεμονίαν, οἱ Αχαιοὶ τὸν ἐδέχθησαν μὲν μεγάλωτάτην προθυμίαν, καὶ τὸν ἔκλεξαν στρατηγὸν τους. Η παραίτησίς του προῆλθεν ἀπὸ φόβου, καὶ ἡ ἀγνῶστης τοῦ Κλεομένους μὲ τὸ νὰ τοῦ ἐδιδεν ἐλπίδα νὰ ἔσαναλάβῃ τὴν ἔξουσίαν του, ἔχεινος ἔκινησεν ὁ πρῶτος τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς πόλεως. Εἰς τὴν ἀντεπανέσασιν, οἱ Αχαιοὶ τὸν ἔπιασαν, καὶ τὸν ἐπαίδευσαν μὲ τὸν θάνατον, δὲν φαίνεται ὅμως νὰ ἔθανάτωσαν ἄλλους.

Ο Αντίγονος λοιπὸν ἐπρογώρησε γωρὶς ἐναντίωσιν εἰς τὸ Αργος, καὶ ἔκειθεν εἰς τὴν Αρκαδίαν, ὃπου ἐκυρίευσε διαφόρους πόλεις, φρουρουμένας ἀπὸ στρατεύματα τοῦ Κλεομένους, καὶ τὰς παρέδωκεν ὅλας εἰς τοὺς Μεγαλοπολίτας. Ακολούθως αὐτὸς ἀπέρασεν εἰς τὸ Αἴγιον νὰ συνομιλήσῃ μὲ τὴν Συνέλευσιν τῶν Αχαιῶν, καὶ ἐκλέχθη ἀπὸ αὐτῶν ἀρχιστράτηγος τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων. Αὐτὸς ἔβαλε κατὰ τὸ παρὸν εἰς ξεχειμάδια τὰ στρατεύματά του· τὴν ἀρχὴν ὅμως τῆς ἀνοίξεως ἐπολιόρκησε τὰν Τεγέαν, τὴν τὴνάγκασσ νὰ παραδοθῇ, καὶ μετὰ τοῦτο, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Λακωνικὴν. Εγινόν κάποιοι μικροὶ ἀκροβολισμοὶ μεταξὺ τῶν στρατευμάτων του· καὶ τῶν στρατευμάτων τοῦ Κλεομένους, ὃποῦ ἦταν βαλμένα νὰ φυλάττουν τὸν τόπον ἐναντίον του, ὅπόταν αὐτὸς ἔμαθεν, ὅτι τὰ εύρισκόμενα στρατεύματα εἰς τὸν Ορχομενὸν τῆς Αρκαδίας, ἔφθασαν πρὸ ὀλίγου εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Δακεδαιμονίων. Αὐτὸς ἐκίνησε κατ' εὐθεῖαν τὸ στράτευμά του ἐναντίον τοῦ Ορχομενοῦ, καὶ τὸν ἐκυρίευσεν ἐξ ἐφόδου, καὶ ἀκολούθως ἐπολιόρκησε σενὰ τὴν Μάντινειαν. Η πόλις ἐκείνη ἀπεισάτησε πρὸ τοῦ παρόντος πολέμου ἀπὸ τοὺς Αχαιοὺς, καὶ ἐνώθη εἰς συμμαχίαν μὲ τοὺς Αἰτωλοὺς, καὶ ἐπειτα μὲ τὸν Κλεομένην μετὰ τοῦτο

τὴν ἐπιλάκωσεν ἔξαφνα, καὶ τὴν ἐπῆρεν ὁ Αρατος, ὁ ὄποῖς,
εὐθὺς ὅποῦ τὴν ἐκερίευσεν, ἔξεδωκε πρόσαγμα, νὰ ἐμπο-
δίσῃ τοὺς σράτιώτας του ἀπὸ τὴν λαφυραχγωγίαν, καὶ συ-
γκαλέσας τοὺς Μαντινεῖς εἰς συνέλευσιν, τοὺς εἶπεν, ὅτι τὰ
ἀγαθά τους καὶ ἡ ζωή τους ἦταν ἀσφαλισμένα, καὶ ὅτι
ἔκεινο ὄποῦ ἔζητούσεν ἀπὸ αὐτοὺς, ἦτον τὸ νὰ ζεναεγωθεῖν
μὲ τοὺς Αγαιοὺς, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ὄποῦ ἦτον καὶ
προτύτερα. Η ἀνέλπισος ἀλωσὶς τῆς πόλεως, ἡ ὄποια τὴν
ἔκκινεν ὑποχειμένην εἰς τὸν κίνδυνον τῆς λεηλασίας καὶ τῆς
φθορᾶς, καὶ ἡ ὄχι ὀλιγώτερον ἀνέλπισος ἀσφάλεια τῆς ζωῆς
τῶν, ὅποῦ τοὺς ἔχαριζετο ἀπὸ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ με-
κητοῦ, ἀναψεν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐγκατοίκων παράδοσον
πολεμεῖν τῶν παθῶν· οὔτε ὁ φόβος δύμως, οὔτε ἡ εὐγνω-
μοσύνη δὲν ἤμερεσαν διὰ πάντα νὰ ταπεινώσουν, τοὺς
φίλους οὔτε τῶν Αἰτωλῶν, οὔτε τῶν Λακεδαιμονίων. Η
ἐπικρατοῦσα φατρία λοιπὸν ἔζητο εφρουρὰν τῶν Αγαιῶν,
διὰ νὰ τοὺς ἐνδυναμώσῃ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τους τόσον
τῶν ἐσωτερικῶν, καθὼς καὶ τῶν ἐξωτερικῶν. Η φρουρὰ
τοὺς ἐξαλθη· δὲν ἤμπορεσεν δύμως νὰ ἐμποδίσῃ τοῦ νὰ
ἐξαφθῇ φατριασικὸς ζασιασμὸς, εἰς καιρὸν τοῦ ὄποίου ἐμ-
βῆκαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ἔκαμαν τοὺς φίλους των νὰ
νικήσουν. Η φατρία λοιπὸν ἡ νικήτρια κατέσφαξεν δλους
τοὺς Αγαιοὺς μέσα εἰς τὴν πόλιν, καὶ διὰ τὸ ἀπάνθρωπον
τοῦτο ἔργον, ὅπόταν ἡ Μαντίνεια ἐπολιορκεῖτο ἀπὸ τοὺς
Αγαιοὺς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Αντιγόνου, ἐξεδόθη αὐτῷρὸν
ψήφισμα, τὸ ὄποιον ἀλλέως θὰ ἦτον ἀνάρμοσον εἰς τὸν
γαραστῆρα τῶν Αγαιῶν, ἢ τοῦ ἀρχηγοῦ των. Η πολιορκία
ἐξηκολούθησε μὲ ἐπιμονὴν, ὥσπου οἱ ἐγκάτοικοι ἐπαραδό-
θησαν χωρὶς συμφωνίας, καὶ ὅλοι ἐπουλήθησαν σκλάβοι.

Μετὰ τὴν κυρίευσιν τῆς Μαντίνειας, ὁ Αντίγονος διέ-
λυσε τὸ σράτευμά του, κρατῶντας μαζί του μόνον τοὺς με-
σθωτοὺς, καὶ δίδωντας τὴν ἀδειαν εἰς τοὺς Μακεδόνας

νὰ ξεχειμάσουν εἰς τὰ σπήτια τους. Ο Κλεομένης ὡφελήθη ἀπὸ τὴν εὐκαιρίαν ταύτην, κι ἐπεσέν ἔξαφνα κατεπάνω τῆς Μεγαλοπόλεως. Η διαφένδυσις τῆς πόλεως ἐκείνης ἦτον δύσκολη, ὅντας ἐκτεταμένη καὶ ὀλιγάνθρωπος, καθότι οἱ Μεγαλοπόλιται ἔχασαν πολλοὺς ἀνθρώπους εἰς τὰς προτυπεινὰς μάγις πολέμου τούτου, εἰς τὸν ὄποιον αὐτοὶ ἦταν πάντοτε ἐμπρὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους. Τινὲς Μεσσηνῖοι ἔζοριζοι, διποῦ ἔζουσαν εἰς τὸν τόπον, καὶ τοὺς ὄποιους ὁ Κλεομένης διέφθειρε μὲ χρήματα, τοῦ ἀναζαν τὴν νύκτα τὰς θύρας. Τὰ ξημερώματα, οἱ πολῖται ἔμαθαν τὸ ἐμβασμάτευ, καὶ ἀμέσως ἐπιασαν τὰ ἄρματα. Τρεῖς μῆνας πρὶν κάμη τοῦτο, ἐκεῖνος ἥμπορεσσε νὰ χωθῇ εἰς τὴν Μεγαλόπολιν, ἐδιώχθη ὅμως ἐκεῖθεν, καὶ μόλις ἀπέφυγε τὸ σράτευμά του ἀπὸ παντελῆ γαλασμόν. Η ἀνθίσασις τῶν πολιτῶν δὲν ἐγένη καὶ τώρα ὀλιγώτερον πεισματώδης. Οἱ ἔχθροὶ ὅμως ἦταν πολλὰ περισσότεροι, καὶ αἱ ὄχυρώτεραι θέσεις τῆς πόλεως κυριευμέναι. Καταδιωγμένοι λοιπὸν ἀπὸ τὰ σπήτιά τους, κατέφυγαν εἰς τὴν Μεσσηνίαν, καὶ ἐκεῖ ὁ Κλεομένης τοὺς ἐμήνυσεν, ἐὰν θ̄θελαν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἔξης νὰ θ̄ναι σύμμαχοί του, νὰ τοὺς δώκῃ ὑπίσω τὴν πόλιν τους ἀβλαβην. Αὐτοὶ μολοντοῦτο ἐξακολουθοῦσαν σαθεροὶ εἰς τὰς μὲ τοὺς Αχαιοὺς συνθήκας των, καὶ ὁ Κλεομένης, θλέπωντας ὅτι δὲν ἥμποροῦσε νὰ τοὺς χερδίσῃ, ἐκρήμνισεν ἀπὸ τὰ θερέλια τὴν Μεγαλόπολιν, ἡ ὄποια ὅμως εἰς τὸ μετέπειτα ζανεκτίσθη μὲ τὴν προσασίαν τοῦ Αντιγόνου.

Στὰ καντεύματα τῆς ἀνοίξεως, ὁ Κλεομένης ἐξεράτευσε, καὶ πλησιάσας πρὸς τὸ Αργος, ὃ που ὁ Αντίγονος ἐξεγείμαζεν, ἐλεηλάτησε τὸν τόπον ἕως καντὰ σὰ τείχη τῆς πόλεως. Ο Κλεομένης ἥλπιζε νὰ σενοχωρηθῇ ὁ ἔχθρός του ἀπὸ τὰς κραυγὰς τοῦ λαοῦ, καὶ νὰ δώσῃ μάχην μὲ Ζηρίαν του, ἢ, ἐὰν τοῦτο δὲν ἐγίνετο, νὰ χάσῃ καν τὴν ὑπόληψίν του,

ύποφέρουντας νὰ βλέπῃ μὲ τὰ μάτιά του τὴν φθορὰν τῶν ὑπεράτικῶν τῶν συμμάχων του. Οἱ Λογεῖοι ἔζητοῦσαν τὴν μάχην, καὶ ὡνείδεζαν τὸν Αντίγονον, ὁ ὅποῖος ἦτον σαθερὸς νὰ μὴν τοὺς ἐκβάλῃ ἔξω. Οὐεν ὁ Κλεομένης ἐπέστρεψεν ἀβλαβῆς εἰς τὴν Λακωνικὴν μὲ τὸ σράτευμά του, εὐχαριστημένον πολλὰ, καὶ φορτωμένον λάφυρα. Οταν δὲν ἦ ἄνοιξις ἐπροχώρησεν, ὁ Αντίγονος, συνάζας τοὺς Αγαιοὺς καὶ τοὺς Μαχεδόνας ἀπὸ τὰς διαφόρους θέσεις των, καὶ μαχυνάς καὶ συμμωτινάς, ἐπαρρήσιάσθη ἄλλην μίαν φορὰν εἰς πόλεμον μὲ πολλὰς δυνάμεις. Αὐτὸς ἐπροχώρησεν ως τὰ σύνορα τῆς Λακωνικῆς, ὃ, που ἦντε τὸν Κλεομένη φυλάττοντα τὸ πέρασμα τῆς Σελλασίας. Ἡ μάχη ἀρχισεν ἰσχυρόγνωμα, καὶ ἐβάσαξε καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη μὲ μεγάλην αἰνδρίαν καὶ ἐμπειρίαν. Ως τὸ ὕστερον δὲν, οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀνίατα διεσπάσθησαν, καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Ο Κλεομένης ἀπάρησε κάθε συχασμὸν τοῦ νὰ ἔξαχολουθήσῃ περαιτέρω τὸν πόλεμον· ἔφυγεν εἰς τὴν Σπάρτην, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ Γύθιον, ὃ, που ἤμετῆκεν εἰς πλοῖον δια τὴν Αλεξάδρειαν, ἐνῷ ὁ Αντίγονος ἐπροχώρησεν ἀπὸ τὸν τόπον τῆς μάχης ως τὴν Σπάρτην, καὶ τὴν ἐκυρίευσε χωρὶς ἐναντίωσιν. Οὕτως, εἰς τρεῖς χρόνους, ἐτελείωσεν ὁ πόλεμος τῶν Αγαιῶν κατὰ τοῦ Κλεομένους, (222 Π. Χ.).

Ο Αντίγονος, ως νικητὴς, ἐπορεύθη μὲ ἐλευθεριότητα καὶ μετριοφροσύνην. Αὐτὸς εὐχαριστήθη νὰ ξαναβάλῃ τὴν Κυβέρνησιν τῶν Λακεδαιμονίων εἰς τὴν ὅποιαν ἦτον κατάζασιν πρὶν ὁ Κλεομένης κάμη τὰς μεταβολάς του, καὶ μετὰ τοῦτο, ἀφῆσε τὸν λαόν της ἀνεξάρτητον. Απὸ τὴν Σπάρτην ἀπέρασεν εἰς τὴν Τεγέαν, καὶ ἐτερέωσεν ἐκείνην τὴν πολιτείαν κατὰ τὸ παλαιόν της σύνταγμα, καὶ ἐκεῖθεν ἔξηκολούθησε τὸν δρόμον του, διὰ μέσου τοῦ Αργούς, εἰς τὴν Μαχεδονίαν, ὃπου ἐπροσκαλεῖτο ἀπὸ τὰς εἰδήσεις μιᾶς εἰσβολῆς τῶν Ιλλυριῶν. Αὐτὸς ἔφθασεν εἰς τὸ Αργος κατὰ τὴν

καὶ τῶν Νεμέων, ὃς που τὸν ὑπεδέχθησαν μὲν ἀγαλλίαστος καὶ ἀπειρόν εὐγνωμοσύνην· καὶ τόσον ἡ γενικὴ Συνέλευσις τῶν Αγαιῶν, καθὼς καὶ ὁ λαὸς κάθε ξεχωριστοῦ Κράτους, τοῦ ἐπρόσφεραν μὲν ψηφίσματα, τὰς μεγίστας τιμάς. Φθάσας εἰς τὴν Μακεδονίαν πῦρα τοὺς Ιλλυριοὺς ἀκόμη μέσα εἰς τὸν τόπον του, καὶ τοὺς ἔχαλχασεν. Εἰς τὸν καιρὸν δύως τῆς μάχης πούτης, ἐνῷ μὲν ὅλην τὴν Ζέσιν ἐνεθάρρυνε καὶ παρεκίνει τοὺς σφατιώτας του, τοῦ ἔσπασε μιὰ ἀρτηρία, καὶ ἐκ τούτου ὥρως γένεται καὶ αἰτίαν. Οἱ φίλοι ὅλοι τῆς Μακεδονίας τὸν ἔκλαυτον πικρά, ἐπειδὴ ὅλοις γενικῶς τὸν ἐγογάζοντο, ὅτι ἐδώκε καθαρὰ παραδείγματα ὅγι μόνον ἀξιότητος εἰς τὰ πολεμικά, ἀλλὰ καὶ φρονήσεως καὶ καλοκάγαθίας.

ΚΕΦΑΛ. ΙΒ'

Περὶ τοῦ πρότου πολέμου ὃποῦ ἐβάσα-
ζαν εἱ Αἰτωλοὶ ἐναντίον τοῦ Φιλίπ-
που, βασιλέως τῆς Μάκεδονίας, καὶ
τῶν Αχαιῶν.

ΤΜΗΜΑ Α'.

Η εἰρήνη, ὃποῦ ἤκινούθησε τὴν νίκην τοῦ Αντιγόνου, ἦτον ἀνυπόφερτος εἰς τοὺς Αἰτωλούς. Τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, ἀγκαλὰ πολυάνθρωπον καὶ ἀνδρεῖν, ἐξάθη πάντοτε ἀδύ-
νατον διὰ τὴν ἀμάθειαν, πτωχείαν, καὶ ἀσυμφωνίαν του,
ὡς τὸν καιρὸν ὃποῦ τὸ πολιτικὸν σύστημα τῆς Ελλάδος
διελύθη ἀπὸ τοὺς Βασιλεῖς καὶ ἀρχηγοὺς τῆς Μακεδο-
νίας. Τότε μόνον λοιπὸν αἱ φυλαὶ τῆς Αἰτωλίας ἐνώθησαν
εἰς συμμαχίαν, ἡ ὃποίᾳ ὄγλιγωρα κατεσήθη δύναμις
προμακτικὴ, καὶ μὲν πνεῦμα, ὡς τότε ἀγνώριστον εἰς τὴν
Ελλάδα. Τὸ πολεμικὸν παληκάρι τῆς Αἰτωλίας ἀνέβλεπε